

קרבן אשם

פרק ה' יז-כו

הקדמה

בפרקים הקודם למדנו על קרבן החובה הראשון – קרבן חטאת ישנו סוג נוסף של קרבן חובה, הנקרא: קרבן אשם. קרבן זה בא על חטאים מאד מסוימים. אנו נלמד על שנים מהם: אשם מעילות ואשם גזילות

אשם מעילות (פ' יז-כ"ו)

נִפְשׁ בִּי-תִמְעַל מַעַל וְחָטְאָה בְּשִׁגְגָה מִקִּדְשֵׁי ה' וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַה' אֵיל תְּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְבֹד בְּסֹף שְׁקָלִים בְּשִׁקְלֵי הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם: וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם וְאֵת-חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יַכְפֹּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ:

"ומעלה מעל... מקדשי ה'" קדשי ה' הם כלי המקדש וקדשיו, או חפצים שהוקדשו לשמים על ידי בעליהם והם שייכים להקדש – רכוש המקדש. מעילה היא הלקיחה (אכילה או שימוש) מקדשי המקדש לצורך האדם.

אם המעילה נעשתה בשגגה, התורה מורה על שלשה דברים שיש לעשות על מנת לכפר. מהם?

להביא את אשמו לה' – איל תמים מן הצאן	להביא קרבן אשם
ואת אשר חטא מן הקדש – ישלם	לשלם להקדש את השווי של המעילה ("קרן")
ואת חמישתו – יוסף עליו	להוסיף לתשלום עוד קנס בשווי חמישית ("חומש")

אפשר להסביר את המילה מעילה בשימושה כיום. כיום משתמשים בשפה העברית במילה מעילה לתיאור כל שימוש שלא כדן במשהו שניתן ביד האדם, שלא לצורך שלשמו ניתן לו (אפשר למעול בכסף, בתפקיד, באמון וכדו')

חידה: היכן למדנו על אדם שמעל מעילה ברכוש שהוקדש, ובעקבות מעשה זה גרם לאסון לכל עם ישראל? נבקש מהתלמידים לדפדף ולקרוא ממעשה עכן בספר יהושע פרק ז

על סוג האשם השני ("אשם תלוי" אדם המסופק אם עשה חטא חמור) נדלג, ונלמד את הסוג השלישי:

אשם גזילות (פס' כ-כו)

מתוך עיון בפסוק כ-כב, על על איזה חטא מדובר כאן?

נפש כי תחטא ומעלה מעל בה'
וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד
או בגזל או עשק את עמיתו
או מצא אבדה וכחש בה

לפנינו דוגמאות של גזל, עושק שכר שכיר, אדם שמכחיש כי קיבל פקדון או מצא אבידה.

אם כן, כיצד נוכל להסביר את תחילת הפסוק "נפש כי תחטא ומעלה מעל בה"?"
אלו עבירות שבממון, מה המעילה כאן בה? להפנות את התלמידים לתשובה בפסוקים (כא, כב, כד)

וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד
או בגזל או עשק את עמיתו
או מצא אבדה וכחש בה
ונשבע על שקר

כלומר: יש כאן חטא כפול – כלפי אדם בגזילת ממונו, וכלפי שמים – בשבועת שקר. המעילה היא השימוש בשם ה' באמצעות שבועת שקר, על מנת שבית הדין יאמין לטענתו וישאיר בידיו את הממון. גם דינו של הגוזל ונשבע על שקר הוא:

תשלום הגזל - "והשיב את הגזלה אשר גזל או את העשק אשר עשק.."

תוספת חומש - "וחמשתיו יסף עליו" - משולם לנגזל

קרבת אשם - "ואת אשמו יביא, לה' איל תמים מן הצאן.."

כמובן שקודם לכל התהליך של התיקון – עצם ההכרה בחטא והרצון לתקן (רש"י פס' כג)

יש במעשה הנלמד חטא כפול – כלפי אדם וכלפי שמים. אפשר לפתח את השיח עם התלמידים על הערכים הללו באמצעות סיפור, ודיון סביבו. מצ"ב דוגמאות:
ההקפדה ברכוש הזולת - [רבי חנינא בן דוסא, השבת אבידה](#)
השבועה וההקפדה בכבוד שמים [השבועה - סיפורו של בית הכנסת בשכונת שערי חסד](#)

לסיום, אפשר להוסיף את קרבנות החובה לטבלת הקרבנות.